

Tidpunkt: Tisdag den 11 februari, kl. 16:00 – 16:10

Plats: Magelungen, Jobbtorg Farsta, Storforsplan 36

Justerat: Torsdag den 13 februari 2020

Karin Erlund

Salar Rashid

Niklas Malmström, sekreterare

Närvarande

Ordförande Karin Erlund (C)

Vice ordf. Salar Rashid (S)

Ledamöterna

Andrea Hedin (M)

Jennyfer Redin (M)

Jessica Sjönell (L)

Magnus Runsten (MP)

Rashid Mohammed (V)

Frida Mörtlund (V)

Tjänstg. Ers.

Börje Häggman (M)

för Johan Paccamonti (M)

Arslan Bicen (M)

för Tom Hedrup (M)

Andrea Törnестam (S)

för Åsa Janlöv (S)

Anna Lundgren (V)

för Stefan Hansson (S)

Mattias Mårdenfjord (SD)

för Martin Westmont (SD)

Ersättarna

Adam Danieli (M)

Johan Hjelm (L)

Tiemon Okojevoh (MP)

Maria Jansson (Fi)

Förhinder hade anmälts av ledamöterna Johan Paccamonti (M), Tom Hedrup (M), Åsa Janlöv (S), Stefan Hansson (S) och Martin Westmont (SD), samt ersättarna Mathias Mellgren Helge (C), Ofelia Namazova Venneman (KD), Erik Persson (S) och Alma Carlsson (S).

Föredragande vid sammanträdet var förvaltningschef Karina Uddén. Närvarande tjänstemän i övrigt var Amanda Broman, Arja Lindholm, Bengt Jönsson, Karin Eriksson-Bech, Kicki Wattjersson och Ulrika Klemets. Närvarande personalföreträdare var Izabella Petre, Vision. Närvarade gjorde även borgarrådssekreterare Gabriel Bergin.

§ 1**Sammanträdets öppnande och godkännande av föredragningslista**

Ordföranden Karin Ernlund (C) öppnade sammanträdet. Föredragningslistan godkändes.

§ 2**Val av protokolljusterare och tid för justering av protokollet**

Ordföranden Karin Ernlund (C) och vice ordföranden Salar Rashid (S) fick i uppdrag att justera dagens protokoll. Protokollet ska justeras torsdagen den 13 februari 2020.

§ 3**Beslut om närvarorätt för personalföreträdare****Arbetsmarknadsnämndens beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att ge personalföreträdaren Izabella Petre, Vision, rätt att närvara vid nämndens sammanträde.

Beslutsgång

Ordföranden Karin Ernlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att ge personalföreträdarna Izabella Petre, Vision, rätt att närvara vid nämndens sammanträde.

§ 4**Yttrande över remiss av ”Klimathandlingsplan 2020-2023”**

AMN 2019-0711-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade justera paragrafen omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Klimathandlingsplan 2020-2023 – för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Planen anger hur staden ska nå klimatmålen i Miljöprogrammet 2020-2023 om att vara en fossilfri och klimatpositiv stad 2040 och en fossilfri organisation 2030. Handlingsplanen innehåller de uppsatta målen och åtgärder som behöver vidtas. Det handlar om åtgärder inom transporter, energianvändning, elproduktion inklusive användning och gasproduktion inklusive användning. Inom varje område beskrivs nuläget och vad som behöver ske 2020-2023. Avslutningsvis presenteras en handlingsplan för genomförande.

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar en Klimathandlingsplan för att kunna nå målen i Miljöprogrammet. Förvaltningen menar att klimatarbetet är en av stadens viktigaste utmaningar och anser att det är en viktig uppgift för förvaltningen att bidra i stadens arbete att nå målen. Konkret kan det handla om att alltid ha ett klimat- och miljöperspektiv i de upphandlingar förvaltningen genomför samt i det samarbete förvaltningen har med näringslivet. Nämndens verksamhet Stocket bidrar också till att öka stadens återbruk främst av möbler.

Avslutningsvis menar arbetsmarknadsförvaltningen att handlingsplanen skulle precis som Miljöprogrammet 2020-2023 kunna länkas till Agenda 2030-arbetet.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Förslag till beslut

Ordföranden Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), ledamoten Jessica Sjönell (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) och ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra.

Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), ledamoten Jessica Sjönell (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) och ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande.

Vi välkomnar den efterlängtrade klimathandlingsplanen för åren 2020-2023, för ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm år 2040. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi beklagar att stadens klimathandlingsplan, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom handlingsplanen kommer efter att budgeten redan är beslutad i kommunfullmäktige. Vi har länge vetat att en ny klimathandlingsplan behövdes tas fram och bli klar i tid för att synkas med budgeten under år 2019. Denna försening innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

I handlingsplanen står att utsläppsbetingen ska arbetas in i nämnders och bolags verksamhetsplaner, fastän dessa redan är antagna. Ett rimligare förfarande är att istället göra betingen till indikatorer som då förs in i stadens ordinarie ledningssystem ILS.

I handlingsplanen står att utsläppsbetingen ska arbetas in i nämnders och bolags verksamhetsplaner, fastän dessa redan är

antagna. Ett rimligare förfarande är att istället göra betingen till indikatorer som då förs in i stadens ordinarie ledningssystem ILS.

Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen. Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med handlingsplanen.

Även ekonomiska aspekter saknas i klimathandlingsplanen. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskningar för varje använd krona. Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

I handlingsplanen står att staden med dess infrastruktur och ägande av cirka tio procent av byggnadsbeståndet utgör en unik plattform för utveckling av näringslivets smarta miljötekniska lösningar. Det är en stor styrka och innebär att när staden satsar på exempelvis energieffektivisering får det stor effekt. På så sätt hänger de blågrönas planerade utförsäljningar ihop med klimatfrågan. För varje utförsäljning avser sig staden rådighet.

Stockholmarnas och civilsamhällets deltagande är frånvarande i klimathandlingsplanen. Den inledande sammanfattningen måste kompletteras med detta. Det behövs tydliga åtgärder kring hur stockholmarna, civilsamhället och det engagemang som redan finns kan involveras i klimatarbetet. Handlingsplanen behöver kompletteras med åtgärder om att stödja folkbildningsorgan, utforma och stärka lokala initiativ i stadsdelarna och växla upp arbetet med klimatsmarta stockholmare.

Slutligen ska staden inte kunna avsäga sig ansvar genom att privatisera eller lägga ut verksamheter på entreprenad. En åtgärd måste därför vara att ställa klimatkrav i upphandlingar av tjänster, exempelvis på utsläpp från transporter.

Ersättaryttrande

Ersättaren Maria Jansson (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Vi välkomnar den nya klimathandlingsplanen men om vi hade styrt hade målet om en fossilfri stad varit 2030 och målet om en fossilfri organisation 2025 för att möta det klimatnödläge vi befinner oss i med de akuta åtgärder situationen kräver.

Vi hade velat se ett tydliggörande av de målkonflikter som kan finnas mellan stadens miljö- och klimatmål i förhållande till målet om ökad tillväxt. Även den sociala dimensionen hade behövt vara tydligare. Vi vet att olika grupper belastar klimatet och miljön olika mycket, och att olika grupper drabbas olika hårt av klimatförändringar och miljöförstöring, såväl inom Stockholms gränser som globalt. Vi vet också att global rättvisa, jämlikhet och jämställdhet är en förutsättning för effektiva åtgärder och klimaträttvisa. Dessa perspektiv saknar vi i miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Vi hade velat se skarpare förslag för att komma tillrätta med utsläppen från biltrafiken genom en innerstad helt fri från privatbilism, som ett första steg genom bilfria dagar. Vi ser inte en elektrifiering av biltrafiken som det främsta verktyget för att lösa klimatkrisen. Som handlingsplanen visar har bilanvändningen ökat i staden och utsläppen förblivit konstanta även när nya, miljövänligare drivmedel ökat. Vi behöver en riktig omställning från privata till kollektiva färdmedel, gång och cykel.

Det är också viktigt att ta med i beräkningen de utsläpp och miljöskador som görs utanför Stockholms och Sveriges gränser när det gäller tillverkning av alternativa drivmedel samt de villkor som dessa tillverkas under för att inte bidra till fortsatta brott mot mänskliga rättigheter, globala orättvisor och miljöförstörelse. Att barn bryter kobolt i Kongo för att Stockholmarna ska kunna färdas i elbilar kan aldrig vara en acceptabel lösning på klimatkrisen. Inte heller att Amazonas skövlas till förmån för sockerrörsplantager för tillverkning av etanol.

Vi ser positivt på att handlingsplanen lyfter vikten av att följa upp konsumtionens klimatpåverkan. Trots bristande tillgång till kommunal statistik är det uppenbart att utsläppen av växthusgaser i Sverige ur ett konsumtionsperspektiv långt överskrider vad som är hållbart. Vi vill se kraftigare åtgärder för att komma tillrätta med utsläppen från konsumtionen.

För att påverka livsstil och konsumtionsmönster behöver staden göra det enkelt för medborgarna att leva hållbart och dessutom vara aktiva i utvecklingen av staden. Staden behöver i större utsträckning uppmuntra till samtal och dialog och att göra staden bättre

tillsammans med dess medborgare. Klimatsmarta stockholmare nämns i handlingsplanen, men för att öka kunskapen om problemen med dagens resurskrävande livsstil behöver mer göras än de punktinsatser som lyfts. Vi ser en stor outnyttjad potential i samarbeten med exempelvis medborgardrivna initiativ.

Det måste bli enklare för stockholmare att handla begagnat, återbrukat, reparerat och hållbart i stället för att handla nytt. I handlingsplanens avsnitt om cirkulär ekonomi och återbruk nämns som goda exempel stadens Pop-Up Återbruk, men de enstaka nedslagen i några stadsdelar per år är för få för att få till en förändring av invånarnas konsumtionsmönster. Därför beklagar vi att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om att inrätta en återbruksgalleria i Stockholm likt den som finns i Eskilstuna.

Vi beklagar också att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om en återbruksdepå för byggmaterial, som hade kunnat öka återbruket i en stad som växer och därmed minska utsläppen från byggsektorn. Det hade passat bra i en klimathandlingsplan som konstaterar att byggprocessen och byggmaterial står för enorma utsläpp. I stället skjuts åtgärderna på framtiden.

När det kommer till utsläpp från livsmedel har majoriteten ett mycket svagt förslag om att ”ökat utbud av vegetariska livsmedel”, vi hade istället velat införa vegonorm inom den kommunala verksamheten.

Avslutningsvis vill vi hålla med förvaltningen om att ett lyckat förändringsarbete kräver resurser. Stadsdelsnämnderna torde ses som centrala för att lyckas med såväl miljöprogram som klimathandlingsplanen, men de senaste årens nedskärningar på stadsdelarna skapar sämre förutsättningar att åstadkomma de förändringar vi vill se när alla verksamheter går på knäna.

§ 5**Yttrande över remiss av ”Nytt miljöprogram för Stockholm 2020-2023”**

AMN 2019-0709-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Nytt miljöprogram för Stockholms stad 2020-2023*, till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Programmet innehåller de sju högst prioriterade målen för stadens miljö på lång sikt:

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö
- Ett giftfritt Stockholm

Förutom de prioriterade målen finns 16 etappmål till 2023 och förslag på indikatorer. Tanken är att säkerställa en hållbar utveckling både på kort- och lång sikt.

Miljöprogrammet är en integrerad del i stadens system för ledning och styrning och nämnder och bolag har därmed i uppdrag att i sina verksamhetsplaner redovisa hur de bidrar till att uppfylla målen i planen.

Därutöver finns ett antal nämnder och bolag med ett särskilt utpekat genomförande- och uppföljningsansvar för vissa delar i miljöprogrammet. Arbetsmarknadsnämnden har inget sådant särskilt utpekat ansvarsområde.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att en ny miljöplan och kraftfulla verktyg för en hållbar utveckling är mycket angeläget. Förvaltningen menar att Miljöprogrammets ambition om att nyttja det arbete som sker inom Agenda 2030 är bra för att knyta ihop planen med det stadsövergripande arbetet.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Förslag till beslut

Ordföranden Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), ledamoten Jessica Sjönell (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) framlade ett annat förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta enligt detta förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen till beslut mot varandra. Nämnden beslutade utan omröstning enligt ordföranden Karin Ernlund (C), ledamoten Andrea Hedin m.fl. (M), ledamoten Jessica Sjönell (L), samt ledamoten Magnus Runsten (MP) förslag till beslut.

Reservation

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande.

Vi välkomnar det efterlängtade miljöprogrammet för åren 2020-2023. Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi beklagar att stadens miljöprogram, som ska gälla från år 2020, kommit så sent att målsättningarna och indikatorerna inte kan föras in i stadens budget för samma år, eftersom programmet kommer efter att budgeten redan är beslutad i kommunfullmäktige. Vi har länge vetat att ett nytt miljöprogram behövdes tas fram och bli klart i tid för att synkas med budgeten under år 2019. Denna försening

innebär i praktiken ett förlorat år för stadens klimatarbete. Det är mycket allvarligt.

Vi vill i likhet med remissvaret från stadens råd för Agenda 2030 framhålla kopplingen till den sociala dimensionen av hållbar utveckling. Olika grupper i samhället drabbas olika hårt av miljö- och klimatproblem och politiken för att möta klimatproblemen måste gå hand i hand med en aktiv politik för jämlikhet och jämställdhet. Agenda 2030-rådet skriver: Starka insatser i miljöpolitiken och högre klimatambitioner kan, rätt utformat, bidra till att minska olika klyftor i staden som mellan män och kvinnor, stadsdelar och inkomstgrupper. På samma sätt kan insatser för att minska klyftor vara viktiga för att klara av att göra tillräckliga åtgärder för att nå de uppsatta målen. Detta är viktigt och bör höras i det fortsatta arbetet med programmet.

Även ekonomiska aspekter saknas i miljöprogrammet. De föreslagna åtgärderna bör kompletteras med uppskattningar på vad de kommer att kosta. Det blir då tydligt vilka åtgärder som ger störst utsläppsminskning för varje använd krona. Dessutom tydliggörs att vissa utsläppsminskningar leder till direkta besparingar, så som energieffektiviserande åtgärder.

Agenda 2030-rådet uppmanar i sitt remissvar staden att sätta vad de kallar aspiratoriska mål, det vill säga tydliga och uppföljningsbara mål som staden arbetar för att nå men som kräver insatser av flera aktörer än staden. Vi håller med om att detta skulle vara ett bra inslag i miljöprogrammet och föreslår att programmet kompletteras med sådana mål, till exempel att inga fossila drivmedel ska säljas inom stadens gränser från år 2030 och att Bromma flygplats ska läggas ner så snart som möjligt men senast år 2038.

I programmet hänvisas till andra program, till exempel stadens program för inköp 2020-2023. När inköpsprogrammet var på remiss var vi tydligt kritiska mot att det innehöll alltför få och svaga skrivningar om klimat och miljö. När miljöprogrammet nu kom är det tydligt att ambitionerna i miljöprogrammet inte speglas i inköpsprogrammet. Det är diffust vilka klimat- och miljökrav som staden ska ställa i sina upphandlingar, istället för skarpa krav finns bara korshänvisningar och otydlighet. Staden upphandlar för cirka 40 miljarder kronor årligen och en stor del av stadens klimatutsläpp avgörs av upphandlingskraven. Vi är mycket kritiska till att inga skarpa krav ställs på upphandlingar. Målet måste vara att nå ett krav på nollutsläpp eller klimatneutralitet i alla upphandlingar, men till dess ska alla relevanta upphandlingar innehålla krav på minskade utsläpp.

En viktig del i klimatarbetet handlar om att energieffektivisera byggnader. När staden mäter köpt energi istället för faktiskt använd

energi (nettoenergi) blir siffrorna missvisande. Det går också emot vad flera tunga organisationer förordar. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anser att förnybar energi som produceras i anslutning till byggnaden eller på dess tomt inte ska räknas bort från byggnadens energianvändning. Anledningen är att det ger en godtycklig styrning till vissa energianläggningar och till mindre energieffektiva byggnader. Att fokusera på köpt energi styr bort från fjärrvärme i flerbostadshus och lokaler och skulle öka elanvändningen för uppvärmning och minska elproduktionen i kraftvärmesystemet.

Programmets text om ökad recirkulation av materiella resurser saknar mål om hur stadens viktiga återbruksverksamheter kan utvecklas. Det handlar om viktiga institutioner så som biblioteken där böcker lånas istället för att köpas, musikskolan där instrument hyrs istället för att köpas, kulturskolan, sportotek, etc. Detta är också oaser i samhället som inte handlar om att konsumera.

Samtliga ärenden som beslutas i ett politiskt organ i Stockholms stad bör innehålla en klimatkonsekvensanalys. På så sätt framgår det av beslutsunderlagen om förslaget kommer att leda till ökade eller minskade utsläpp.

Reservation

Ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

Förslag till beslut

1. Delvis bifalla förvaltningens förslag
2. Därutöver anföra följande

Det är glädjande att ett nytt Miljöprogram och tillhörande strategidokument till sist kommer till stånd. Med det sagt är det dock olyckligt att program och handlingsplan kommer så pass försenade då verksamheterna nu ges begränsad eller ingen möjlighet att inarbeta åtgärder i sina verksamhetsplaner. I princip innebär det att program och handlingsplan inte kommer att ha något större genomslag förrän 2021. Att ställa om samhället till en hållbar framtid är vår tids kanske mest avgörande utmaning, och avgör på många sätt förutsättningarna för all annan politik. Trots många goda intentioner och en mängd lovvärda initiativ tycker Vänsterpartiet att denna mest grundläggande insikt saknas i Miljöprogrammet och att denna avsaknad tar sig uttryck i en rad konkreta ställningstaganden. Det är tydligt att detta program är en kompromiss mellan att sätta tillväxt eller hållbarhet först. Vi är positiva till en politik som förenar omställning med en hållbar tillväxt, så att människors välfärd säkras så långt det är möjligt. Det finns dock tillfällen där ekonomisk tillväxt och ekologisk hållbarhet kommer i konflikt, och en insikt om det klimatnödläge vi befinner oss i innebär att

hållbarheten måste gå före i varje sådant fall. I den händelse detta innebär ekonomiska kostnader bör dessa finansieras av de som har mest tillgångar för att därmed säkerställa en rättvis och hållbar omställning. Det är denna kombination av tydligt rättvise- och omställningsperspektiv som saknas i det nuvarande programmet och därför gör att det svävar på målet på flera områden.

Programmet anger helt riktigt att biltrafiken utgör en av de största utmaningarna i omställningen och att den inte minskat i den takt som krävs för att nå målen. Det är förstås också korrekt att det kommer att behövas nationella åtgärder för att ställa om. Men detta förklarar inte den brist på handlingskraft som visas vad gäller stadens egna möjligheter att begränsa biltrafiken. Huruvida det är en övertro på marknadsmekanismer, eftergifter åt röststarka väljargrupper med bil, eller bådadera får redas ut annorstädes, men faktum kvarstår att det saknas åtgärdsförslag som direkt minskar biltrafiken. Vänsterpartiet har drivit tydliga förslag om bilfria dagar, bilfria gator, minskade p-tal, sänkta hastighetsgränser, krav på begränsat antal boendeparkeringstillstånd, översyn av hur stadsplanering kan bidra till stadsutvecklingen för att minimera biltrafik? Alla dessa är åtgärder som skulle minska biltrafiken och därmed utsläpp och problem med buller. Vi saknar också ett livscykelperspektiv på eventuell ökad elektrifiering av såväl privatbilism som transportsektorn då programmet pekar ut elektrifiering som ett sätt att inte behöva minska vägtrafiken. Livscykelperspektivet är viktigt för att inte åtgärder ska leda till ökade utsläpp i staden, i resten av Sverige eller utanför landets gränser.

Målet om minskade växthusgasutsläpp är ställt per invånare och det är alltid ett vanskligt sätt att mäta förändring i dessa sammanhang. Med mål per invånare i en stad som växer kan de totala utsläppen då tillåtas öka, men planetens gränser är absoluta och hållbarheten måste utgå från detta.

Det är bra med ambitioner att utveckla teknik och delningsekonomi, men det är då centralt att man kan säkerställa att det faktiskt leder till klimatnytta och mindre utsläpp – något som staden aktivt måste övervaka. I miljöprogrammet framhålls också att just delningsekonomi inte säkert leder till minskade utsläpp, vad gäller exempelvis bilpooler kan det snarare leda till mer utsläpp. Frågor som rör näringslivet och hur detta kan bidra till miljö- och klimatarbetet hade behövt finnas med även i stadens näringslivspolicy, men där lyste det dessvärre med sin frånvaro – återigen ett tecken på att näringslivspolitik och miljöpolitik i denna stad inte är samstämmiga.

Vad gäller åtgärder för stadsplanering behöver man utöver kollektivt resande och cykel också inkludera ökade möjligheter att röra sig och resa till fots.

Tidigare har frågan om dricksvattentillgång inte varit ett orosmoment i Sverige men idag ser läget annorlunda ut och med ett förändrat klimat behövs nya lösningar för att minska vattenanvändningen. Vi skulle gärna vilja se fler uppdrag om hur staden kan bidra till fler hållbara och vattenbesparande avloppslösningar. Det borde finnas stora möjligheter att uppmuntra nya lösningar när det sker så mycket nybyggnation i staden.

Den biologiska mångfalden och stadens ekosystem är viktiga att bevara och stärka. Vi anser därför att det inte räcker med uppdrag som begränsar sig till att ta fram mer kunskapsunderlag, utveckla processer, utveckla IT-verktyg och öka miljöövervakningen. Det behövs politiska beslut om hur den biologiska mångfalden och ekosystemet ska säkras och utvecklas, baserat på de kunskapsunderlag som redan finns. Vi måste agera. Dessa beslut måste ges genomslag i all stadsplanering och natur- och parkvård i staden.

Samma problematik återkommer i förslagen som rör buller. Inget av de förslag på indikatorer i miljöprogrammet som handlar om minskat omgivningsbuller bidrar till att faktiskt minska källan till bullret. Indikatorerna i sig behövs för att säkra att människor i staden inte drabbas av buller men främst måste det finnas indikatorer för att minska uppkomsten av buller, exempelvis genom att radikalt sänka hastigheter, minska biltrafiken i stort och utveckla bilfria områden i staden.

Givet att programmet erkänner de kvarstående utmaningarna för att nå till Parisavtalets målsättningar kan vi slutligen konstatera att klimathandlingsplanen inte tar ställning för att lägga ner Bromma flygplats, i sammanhanget såväl anmärkningsvärt som beklämmande.

Ersättaryttrande

Ersättaren Maria Jansson (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Vi välkomnar det reviderade miljöprogrammet men om vi hade styrt hade målet om en fossilfri stad varit 2030 och målet om en fossilfri organisation 2025 för att möta det klimatnödläge vi befinner oss i med de akuta åtgärder situationen kräver.

Vi hade velat se ett tydliggörande av de målkonflikter som kan finnas mellan stadens miljö- och klimatmål i förhållande till målet om ökad tillväxt. Även den sociala dimensionen hade behövt vara

tydligare. Vi vet att olika grupper belastar klimatet och miljön olika mycket, och att olika grupper drabbas olika hårt av klimatförändringar och miljöförstöring, såväl inom Stockholms gränser som globalt. Vi vet också att global rättvisa, jämlikhet och jämställdhet är en förutsättning för effektiva åtgärder och klimaträttvisa. Dessa perspektiv saknar vi i miljöprogrammet och klimathandlingsplanen.

Vi hade velat se skarpare förslag för att komma tillrätta med utsläppen från biltrafiken genom en innerstad helt fri från privatbilism, som ett första steg genom bilfria dagar. Vi ser inte en elektrifiering av biltrafiken som det främsta verktyget för att lösa klimatkrisen. Som klimathandlingsplanen visar har bilanvändningen ökat i staden och utsläppen förblivit konstanta även när nya, miljövänligare drivmedel ökat. Vi behöver en riktig omställning från privata till kollektiva färdmedel, gång och cykel.

Det är också viktigt att ta med i beräkningen de utsläpp och miljöskador som görs utanför Stockholms och Sveriges gränser när det gäller tillverkning av alternativa drivmedel samt de villkor som dessa tillverkas under för att inte bidra till fortsatta brott mot mänskliga rättigheter, globala orättvisor och miljöförstörelse. Att barn bryter kobolt i Kongo för att Stockholmarna ska kunna färdas i elbilar kan aldrig vara en acceptabel lösning på klimatkrisen. Inte heller att Amazonas skövlas till förmån för sockerrörsplantager för tillverkning av etanol.

Vi ser positivt på att miljöprogrammet lyfter vikten av att minska konsumtionens klimat- och miljöpåverkan. Trots bristande tillgång till kommunal statistik är det uppenbart att utsläppen av växthusgaser i Sverige ur ett konsumtionsperspektiv långt överskrider vad som är hållbart. Vi vill se kraftigare åtgärder för att komma tillrätta med utsläppen från konsumtionen.

För att påverka livsstil och konsumtionsmönster behöver staden göra det enkelt för medborgarna att leva hållbart och dessutom vara aktiva i utvecklingen av staden. Staden behöver i större utsträckning uppmuntra till samtal och dialog och att göra staden bättre tillsammans med dess medborgare. Klimatsmarta stockholmarna nämns i handlingsplanen och programmet, men för att öka kunskapen om problemen med dagens resurskrävande livsstil behöver mer göras än de punktinsatser som lyfts. Vi ser en stor outnyttjad potential i samarbeten med exempelvis medborgardrivna initiativ.

Det måste bli enklare för stockholmare att handla begagnat, återbrukat, reparerat och hållbart i stället för att handla nytt. I miljöprogrammet nämns som goda exempel stadens Pop-Up Återbruk, men de enstaka nedslagen i några stadsdelar per år är för få för att få till en förändring av invånarnas konsumtionsmönster. Därför beklagar vi att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om att inrätta en återbruksgalleria i Stockholm likt den som finns i Eskilstuna.

Vi beklagar också att det grönbåa styret röstade ner vårt förslag om en återbruksdepå för byggmaterial, som hade kunnat öka återbruket i en stad som växer och därmed minska utsläppen från byggsektorn. Det hade passat bra i ett miljöprogram som konstaterar att byggprocessen och byggmaterial står för enorma utsläpp. I stället skjuts åtgärderna på framtiden genom att enbart ge i uppdrag att utveckla klimatberäkningar.

När det kommer till utsläpp från livsmedel har majoriteten ett mycket svagt förslag om att ”ökat utbud av vegetariska livsmedel”, vi hade istället velat införa vegonorm inom den kommunala verksamheten.

Avslutningsvis vill vi hålla med förvaltningen om att ett lyckat förändringsarbete kräver resurser. Stadsdelsnämnderna torde ses som centrala för att lyckas med såväl miljöprogram som klimathandlingsplanen, men de senaste årens nedskärningar på stadsdelarna skapar sämre förutsättningar att åstadkomma de förändringar vi vill se när alla verksamheter går på knäna.

§ 6**Yttrande över remiss av ”Departementspromemoria Bättre studiestöd till äldre”**

AMN 2020-0050-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat promemorian *Bättre studiestöd till äldre* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

I promemorian föreslås att åldersgränser för rätt till studiestöd ska höjas och återbetalningsregler ändras. Det föreslås även extra studieveckor till studerande över 40 år. Utredaren väljer att inte lägga förslag på en ny deltidnivå inom studiestödet.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positiva effekter av förslagen då de kan leda till att fler inleder studier. Förvaltningen anser att en ny deltidnivå ska införas inom studiestödssystemet för att gynna kortutbildades möjligheter att kombinera studier på olika nivåer inom komvux, samt för att kombinera studier med arbete. Förvaltningen anser även att utredningen behöver göra en konsekvensanalys ur ett kommunalt perspektiv då förslagen leder till behov av fler utbildningsplatser och nya studerandegrupper.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Beslutsgång

Ordföranden Karin Ertlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) och ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Förändringstakten i samhället skapar ökade behov av insatser för omställning. I takt med att människor kan arbeta högre upp i åldrarna behöver allt fler ges möjlighet att kunna förvärva nya kunskaper. På så sätt kan alla stärkas. Samhället får ta del av

människors fulla potential och den enskilde får möjlighet till att utvecklas genom att kunna verka längre tid på arbetsmarknaden och i förlängningen få en god pension.

Det är glädjande att regeringen föreslår att skapa fler möjligheter för äldre att ta del av studiestöd högre upp i åldrarna, samt att utöka antalet studieveckor för personer över 40 år. Det livslånga lärandet är avgörande för såväl individer som för samhället i stort. Därför vill understryka förvaltningens synpunkter om att ny deltidsnivå behövs inom studiestödssystemet. Vi anser även att förslaget om att generellt höja gränsen för återbetalning bör utredas lite närmre. Vi menar att konsekvenserna av höjning av återbetalningsåldern för grupperna kvinnor, utrikesfödda och funktionshindrade kanske inte är tillräckligt väl utredda.

Höjningen av återbetalningsåldern (och möjligheten att ta lån) motiveras med föreslagna höjningar av pensionsåldern. I detta sammanhang är det viktigt att notera att den faktiska ålder som människor tar ut sin pension vid skiljer sig åt. Dessa skillnader samvarierar bland annat med arbetets karaktär och personers hälsa. De som har tunga och monotona jobb, de som har hälsoproblem, inte sällan orsakade av ett fysiskt och/eller psykiskt betungande arbete är ofta de som går i pension tidigare, medan de med stimulerande arbete som inte belastar hälsan arbetar längre. Dessa typer av arbete samvarierar i sin tur med lön. Vi vet dessutom att kvinnor generellt har betydligt lägre löner än män.

Vi instämmer även i förvaltningens synpunkter om att det krävs en konsekvensanalys för kommunernas kostnader som en konsekvens av detta förslag. Därutöver vill vi poängtera att utökade ambitioner om mer utbildning för fler och investeringar i livslångt lärande inte går att kombinera med att spara på vuxenutbildning. Stockholm och andra kommuner som har gjort besparingar på vuxenutbildning behöver tänka om och prioritera vuxenutbildningen. Vi anser att Stockholm och Sverige ska vara föredömen när det kommer till att möta framtidens arbetsmarknad med stora möjligheter för människor att utvecklas och lära sig nytt. Ingen ska lämnas efter när arbetsmarknaden förändras.

Ersättaryttrande

Ersättaren Maria Jansson (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Feministiskt initiativ ansluter till det SU som lämnats in av S och V, och vill dessutom anföra:

Förändringen i återbetalningsålder inte inskränker sig till att röra äldre, utan är en åtgärd som berör alla som tar studielån, vilket är en generell försämring av villkoren för studielån. Fi anser också generellt att studiemedel bör avskrivas när en person går i pension.

Vi menar vidare att det är viktigt att konstruera systemet för studielån så att det inte minskar incitamenten för arbetsgivare som har behov av personal med en viss kompetens att finansiera personalens utbildning eller omskolning på betald arbetstid. Generellt anser också Feministiskt initiativ att människor som står utanför arbetsmarknaden på grund av brist på kunskaper på grundskolenivå bör finansieras genom arbetsmarknadsinsatser snarare än genom skuldsättning. Här måste också samhällsekonomiska effekter, så som alternativkostnader inom andra välfärdssystem, om en person inte väljer att skuldsätta sig analyseras.

§ 7**Yttrande över remiss av ”Språkplikt – Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd”**

AMN 2020-0052-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Deltagande i grundutbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

I promemorian föreslås ett tillägg i socialtjänstlagen om att den enskilde vid behov ska delta i grundutbildning i svenska för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande, en så kallad språkplikt. Syftet är att för den enskilde tydliggöra vikten av att delta i språkutbildning för att därigenom förbättra möjligheterna att få ett arbete och att etableras i Sverige

Arbetsmarknadsförvaltningens uppfattning är att deltagande i grundutbildning i svenska i praktiken är en av de insatser som redan idag kravställs inom socialtjänsten i Stockholm utifrån 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om att den enskilde ska stå till arbetsmarknadens förfogande. För stadens del skulle den föreslagna lagändringen därmed i praktiken knappast innebära någon förändring. Förvaltningen har dock inga synpunkter på att detta tydliggörs i lagstiftningen i syfte att öka likabehandlingen mellan olika kommuner.

Arbetsmarknadsförvaltningen kan dock konstatera att det även förekommer att socialtjänsten bedömer att individer inte får studera SFI, särskilt på D-nivå, med motivering att den enskilde om den studerar inte står till arbetsmarknadens förfogande. Praxis ser olika ut avseende bedömning om i vilken utsträckning individer har behov av att studera SFI och till vilken kursnivå individer tillåts studera på dagtid med försörjningsstöd. Det framlagda förslaget ger inte vägledning i om den enskilde också ska ha rätt att delta i språkundervisning och i vilken omfattning. I praktiken är det dock ofta här som olikheter i tolkningen kan uppstå.

Utifrån sitt ansvar för stadens utbildning i svenska för invandrare vill arbetsmarknadsförvaltningen också framhålla att det får konsekvenser för utbildningsanordnare att ta emot elever som

studerar för att de har en plikt och inte utifrån motivation. Kommunal vuxenutbildning är en frivillig skolform till skillnad mot grundskolan och kommunen har rätt att avskryva individer som inte gör tillräckliga framsteg från utbildning i svenska för invandrare. Det finns en risk att det ställs motstridiga krav på individen från socialtjänsten och från vuxenutbildningen och förvaltningen vill lyfta fram vikten av samverkan mellan socialtjänst och vuxenutbildning inför bedömningar som ligger till grund för krav om att delta i grundutbildning i svenska.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Beslutsgång

Ordföranden Karin Ernlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Socialdepartementet har tagit fram ett förslag om ett tillägg i socialtjänstlagen som förtydligar att skyldigheten att stå till arbetsmarknadens förfogande även innefattar skyldighet att delta i grundutbildning i svenska, en så kallad språkplikt. Redan idag görs en individuell bedömning av en persons språkkunskaper vid ansökan om försörjningsstöd. Visar det sig att personen är i behov av språkkunskaper och kan erbjudas det ställs det kravet redan idag för att erhålla försörjningsstöd. Tackar personen nej till språkundervisning är hen inte berättigad till försörjningsstöd om det inte finns särskilda skäl, skäl som också finns beskrivna i Socialdepartementets promemoria. Förvaltningen skriver i sitt svar att detta lagförslag inte kommer påverka antalet personer som mottar ekonomiskt bistånd. Däremot menar förvaltningen att det kan innebära en viss ökad arbetsbörda för socialsekreterare som prövar rätten till ekonomiskt bistånd.

Vi ser lagförslaget som ett populistiskt förslag genom att fokusera på försörjningsstödet som om det vore en stor utgift för kommunerna och att försörjningsstöd utbetalas utan motkrav. Vi ser förslaget som en ickefråga. Som beskrivet ovan finns redan krav på den enskilde att göra allt som kan möjliggöra att hen blir självförsörjande. Tyvärr lyckas ej alltid detta och då behöver samhällets yttersta skydd träda in. Samhället måste ta ett solidariskt ansvar så att alla ska kunna få sina behov tillgodosedda. Om samhället lägger allt ansvar på individnivå får det till följd ett

hårdare och mer ojämlikt samhälle som föder utanförskap, otrygghet och våld.

Ersättaryttrande

Ersättaren Maria Jansson (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Socialdepartementet har tagit fram ett förslag om ett tillägg i socialtjänstlagen som förtydligar att skyldigheten att stå till arbetsmarknadens förfogande även innefattar skyldighet att delta i grundutbildning i svenska, en så kallad språkplikt. Redan idag görs en individuell bedömning av en persons språkkunskaper vid ansökan om försörjningsstöd. Visar det sig att personen är i behov av språkkunskaper och kan erbjudas det ställs det kravet redan idag för att erhålla försörjningsstöd. Tackar personen nej till språkundervisning är hen inte berättigad till försörjningsstöd om det inte finns särskilda skäl, skäl som också finns beskrivna i Socialdepartementets promemoria. Förvaltningen skriver i sitt svar att detta lagförslag inte kommer påverka antalet personer som mottar ekonomiskt bistånd. Däremot menar förvaltningen att det kan innebära en viss ökad arbetsbörda för socialsekreterare som prövar rätten till ekonomiskt bistånd.

Vi ser lagförslaget som ett populistiskt förslag genom att fokusera på försörjningsstödet som om det vore en stor utgift för kommunerna och att försörjningsstöd utbetalas utan motkrav. Vi ser förslaget som en ickefråga. Som beskrivet ovan finns redan krav på den enskilde att göra allt som kan möjliggöra att hen blir självförsörjande. Tyvärr lyckas ej alltid detta och då behöver samhällets yttersta skydd träda in. Samhället måste ta ett solidariskt ansvar så att alla ska kunna få sina behov tillgodosedda. Om samhället lägger allt ansvar på individnivå får det till följd ett hårdare och mer ojämlikt samhälle som föder utanförskap, otrygghet och våld.

§ 8**Yttrande över remiss av ”Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen”**

AMN 2020-0062-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat finansdepartementets promemoria (Fi2020/00131/S3) *Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande.

I promemorian föreslås åtgärder som leder till att folkbokföringen ges bättre förutsättningar att innehålla korrekta uppgifter. Underrättelseskyldigheten till Skatteverket om misstänkta fel i folkbokföringen ska utvidgas och omfatta samtliga myndigheter och gälla fler uppgifter.

För att stärka systemet med samordningsnummer föreslås att personer med samordningsnummer ska kunna avregistreras och att det införs en skyldighet för enskilda att anmäla sin aktuella adress till Skatteverket. För att tillgodose ett utökat behov av samordningsnummer föreslås att enskilda som behöver en identitetsbeteckning själv ska kunna ansöka om och tilldelas ett nummer. Förslaget förenas med en utökad identitetskontroll. Därutöver föreslås en viss utvidgning av vilka uppgifter som får behandlas i det statliga personadressregistret (SPAR). Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021

Arbetsmarknadsförvaltningen välkomnar att en utredning görs i syfte att förbättra och eliminera fel i folkbokföringen. För den kommunala verksamheten liksom för andra samhällsfunktioner är det av största vikt att uppgifter som finns i folkbokföringen är tillförlitliga så att korrekta beslut kan fattas och åtgärder riktas rätt.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på att Skatteverket har påbörjat ett utvecklingsarbete för att skapa förutsättningar för ett modernt arbetssätt. I det arbetet ingår att utveckla handläggningen av ärenden. I mottagandet av nyanlända är det angeläget att handläggningen av personnummer sker mer skyndsamt än idag.

Att det dröjer innan den nyanlända får sitt personnummer medför inte bara konsekvenser för den enskilde vars etablering fördröjs utan tar också kommunens resurser i anspråk.

Arbetsmarknadsförvaltningen kommer i den dagliga verksamheten sällan i kontakt med personer som har tilldelats ett samordningsnummer. Att bedöma eventuella konsekvenser av föreslagna ändringar i sin helhet och vilka andra åtgärder som behövs ligger utanför förvaltningens rådighet.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Beslutsgång

Ordföranden Karin Ernlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) och ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Det är av yttersta vikt för såväl individ som samhälle att samordningsnumren kan utgöra ett gott underlag för såväl ärendehandläggning som för beslutsfattande. Vi ställer oss bakom förvaltningens förslag till beslut och välkomnar utredningen om säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen. Det är bra att regeringen har tagit initiativ och lägger förslag i syfte att bringa ordning och reda och sätta stopp för att både människor och samhälle kan utnyttjas.

Vi vill understryka vikten av att individen, oavsett ursprung, skyddas mot att utnyttjas på svensk arbetsmarknad. Vi ser att ett skydd som en utökad underrättelseskyldighet och samordning mellan myndigheter kan bidra till att säkra goda villkor i arbetet och en välfungerande, gemensam välfärd.

Ersättaryttrande

Ersättaren Maria Jansson (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Det är av yttersta vikt för såväl individ som samhälle att samordningsnumren kan utgöra ett gott underlag för såväl ärendehandläggning som för beslutsfattande. Vi ställer oss bakom förvaltningens förslag till beslut och välkomnar utredningen om säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta

uppgifter i folkbokföringen. Det är bra att regeringen har tagit initiativ och lägger förslag i syfte att bringa ordning och reda och sätta stopp för att både människor och samhälle kan utnyttjas.

Vi vill understryka vikten av att individen, oavsett ursprung, skyddas mot att utnyttjas på svensk arbetsmarknad. Vi ser att ett skydd som en utökad underrättelseskyldighet och samordning mellan myndigheter kan bidra till att säkra goda villkor i arbetet och en välfungerande, gemensam välfärd.

§ 9**Svar på skrivelse gällande att uppmärksamma förtjänstfulla insatser**

AMN 2019-0563-1.6

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på skrivelsen.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden har mottagit en skrivelse från Salar Rashid (S). I skrivelsen föreslås att arbetsmarknadsförvaltningen ska utreda hur deltagare i stadens LSS-verksamheter i enlighet med förslag i en tidigare motion (remiss 2019/696) skulle kunna tilldelas en hedersbelöning.

Arbetsmarknadsförvaltningen instämmer i att det är ett bra förslag att uppmärksamma deltagare. Förvaltningen anser dock att en hedersbelöning inom LSS-verksamheter är en fråga som bör hanteras av de verksamheter som ansvarar för LSS-verksamheter inom staden.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Beslutsgång

Ordföranden Karin Ernlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) och ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Vi vill först och främst tacka förvaltningen för svaret på skrivelsen gällande frågan på om andra tillvägagångssätt och metoder skulle vi kunna använda oss av för att i linje med motionen uppmärksamma denna målgrupps förtjänstfulla insatser.

Förvaltningen har rätt att LSS-verksamheten inte ligger direkt under förvaltningens ansvarområden. Vi kan dock inte undgå att målgruppen är av intresse för förvaltningen, eftersom att personer som lever med olika typer av funktionsnedsättningar är en prioriterad grupp inom våra verksamheter. Det borde därför ligga i förvaltningen intresse att yttra sig över frågan, utifrån en karaktär

som handlar om vilka andra typer av tillvägagångssätt och metoder staden hade kunnat använda sig av för att i linje med motionen uppmärksamma denna målgrupps förtjänstfulla insatser. Om förvaltningen även sitter på förslag hoppas vi även på att man inom interna sammanhang presenterar dessa för berörda förvaltningar i frågan.

§ 10**Beslut om förändringar i delegationsordning för
arbetsmarknadsförvaltningen**

AMN 2020-0054.1.1.1

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att delegera förtecknade ärenden och ärendegrupper enligt bilaga till förvaltningschefen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att förvaltningschefen får rätt att vidaredelegera förtecknade ärenden och ärendegrupper till annan anställd.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att anmälan av beslut sker löpande till arbetsmarknadsnämnden om inte annat anges i delegationsförteckningen.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att ordförande, eller vid dennes frånvaro vice ordförande, på nämndens vägnar får besluta i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.
5. Arbetsmarknadsnämnden beslutade godkänna föreslagna förändringar i delegationsordningen, enligt bilaga, och att den därmed ersätter tidigare beslut.
6. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden beslutade den 27 augusti 2019 om aktualisering av delegationsordningen för arbetsmarknadsförvaltningen. Delegationsordningen och tillhörande förteckning ska enligt rutin aktualiseras till nämnden två gånger per år.

De i detta ärende föreslagna förändringarna härrör bland annat till ett behov av att göra förtydliganden i förteckningen.

En förändring som gjorts är att ansvarsfördelningen förtydligats gällande hantering av personuppgifter utifrån GDPR, bland annat gällande rättelser, utdrag och incidentrapportering och hantering av personuppgiftsbiträdesavtal.

Viss uppdatering av lagrum och korrektur i förteckningen har genomförts.

Övriga förändringar berör främst områdena ekonomi och kommunal vuxenutbildning.

De relevanta förändringarna i delegationsordningen är markerade i bifogad förteckning.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Beslutsgång

Ordföranden Karin Ernlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

§ 11**Verksamhetsberättelse och bokslut 2019**

AMN 2018-0482-1.2.1

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade fastställa verksamhetsberättelse med bokslut för 2019 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade godkänna uppföljningen av Internkontrollplanen, i enlighet med bilaga 1.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att justera paragrafen omedelbart.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämndens huvuduppdrag är att rusta stockholmare för arbete och studier samt att erbjuda utbildning. Nämndens kärnverksamheter består av vuxenutbildning inklusive undervisning i svenska för invandrare (sfi) samt arbetsmarknadsinsatser.

Stockholm är en tillväxtregion med goda arbetsmöjligheter jämfört med många delar av landet och arbetsmarknaden präglas av en ökande brist på arbetskraft inom vissa branscher. Samtidigt har vissa grupper som står längre från arbetsmarknaden fortsatt stora svårigheter att finna ett arbete. Det gäller särskilt dem som har otillräcklig utbildningsbakgrund och därmed inte kan uppfylla de krav som regionens kunskapsintensiva arbetsmarknad ställer. Särskilt utsatta grupper är unga, nyanlända och kvinnor med kort utbildning. Därutöver är långtidsarbetslöshet en försvårande faktor.

Att säkerställa att utbudet av vuxenutbildning och sfi är relevant både för studerande och för att bidra till kompetensförsörjning är en central del av nämndens ansvar. De utbildningar och program som erbjuds ska hålla hög kvalitet, vara flexibla och tillgängliga. Under året har ett omfattande arbete genomförts för att förbereda och genomföra upphandling av utbildningar för kommande år. Upphandlingen kommer att ha stor påverkan på nämndens verksamhet och genomförande av uppdrag.

Nämnden har under 2019 fortsatt utvecklingsarbetet och genomförandet av flera kombinationsutbildningar där utbildning i svenska för invandrare kombineras med yrkesutbildning. Resultaten är hittills mycket goda, en stor andel av de som gått utbildningarna har fått jobb (85 procent) och utbildningarna är eftertraktade med högt söktryck. En viktig framgångsfaktor är samverkan med arbetsgivare både i utformande och genomförande av utbildningarna.

Antalet hushåll som uppstår ekonomiskt bistånd i Stockholms stad ligger på en fortsatt låg nivå, dock har både antalet biståndstagare och andelen av dessa som haft ekonomiskt bistånd på grund av

arbetslöshet under året ökat något jämfört med föregående år. Nämnden har erbjudit särskilda insatser för grupper som stadsdelsnämnderna prioriterar, som exempelvis personer som är sjukskrivna och har försörjningsstöd. Detta sammantaget har lett till en ökning av antalet inskrivna med ekonomiskt bistånd inom Jobbtorg Stockholm med cirka fem procent jämfört med 2018. En större andel aspiranter har gått vidare till arbete eller studier och varit självförsörjande sex månader efter avslut. Särskilt bra resultat noteras bland vuxna 30-64 år som i större utsträckning än förra året har gått ut i studier.

Målgrupper som under året varit särskilt prioriterade i nämndens utvecklingsarbete har varit unga 16-29 år som står utanför arbete och studier och saknar känd aktivitet, samt gruppen nyanlända. Nämnden har genomfört en utredning om behov och förutsättningar för ett etableringscentrum. Behovet och nyttan av att samla resurser och kompetens för en snabbare och effektivare etableringsprocess är tydligt. Nämnden kommer under 2020 att konkretisera vilka fortsatta steg som bör tas för att utveckla organisation, struktur, metoder och arbetssätt för att skapa bättre förutsättningar för snabb och god etablering.

En väl utvecklad samverkan är avgörande för nämndens uppdrag och verksamhet och samverkan har därför varit ett fortsatt prioriterat utvecklingsområde under året. En nära samverkan med arbetsgivare och med näringslivet är en viktig faktor för att korta vägen till jobb och utbildning. Integrationspakten lanserades hösten 2019 och intresset för att bli medlem och aktiv i arbetet bland företag och organisationer var stort. Initiativet fick stor uppmärksamhet och intresse.

Centrala samverkansparter har varit arbetsgivare, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden, socialnämnden, Stockholm Business Region (SBR) samt Arbetsförmedlingen. Samverkan inom ramen för samordningsförbundet, FINSAM, har också utvecklats genom ett antal gemensamma utvecklingsprojekt. Förändringarna på Arbetsförmedlingen har påverkat nämndens arbete under året. En överenskommelse för att säkerställa samverkansformer har ingåtts.

Nämnden har även i uppdrag att samordna vissa verksamheter som operativt bedrivs inom flera nämnder i staden. Det gäller samordning av feriejobb för unga, stadens arbete med det kommunala aktivitetsansvaret för unga 16-19 år (KAA), stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsverksamheter, offentligt skyddat arbete samt stadens flyktingmottagande. Nämnden har utvecklat arbetet inom dessa områden i nära och god samverkan med övriga berörda nämnder. När det gäller samordningen av stadens flyktingmottagning har detta under 2019 särskilt fokuserat på att stödja stadsdelsnämnderna att utveckla uppdraget att ge samhällsvägledning till alla stadens nyanlända.

Sammanfattningsvis har nämnden under året bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete med utgångspunkt i de prioriterade utvecklingsområden som fastställdes i verksamhetsplanen för 2019. Denna verksamhetsberättelse visar på goda resultat inom samtliga verksamhetsområden.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2020.

Beslutsgång

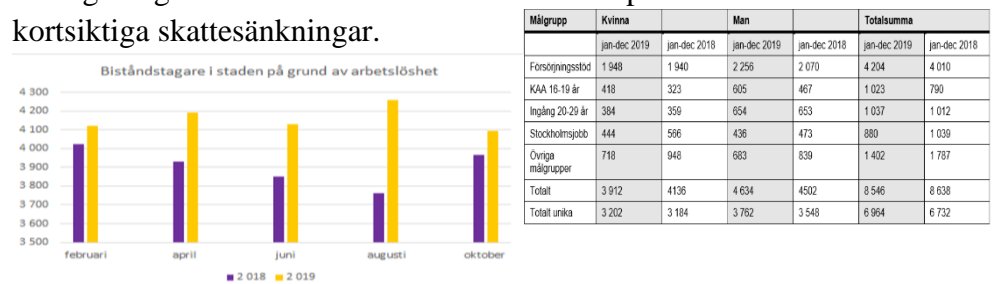
Ordföranden Karin Ernlund (C) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Salar Rashid m.fl. (S) och ledamoten Rashid Mohammed m.fl. (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Det är glädjande att förvaltningens lyckas nå en god måluppfyllelse. Detta trots att de blågröna gått fram med stora besparingar för stadens budget för 2019 på arbetsmarkandsförvaltningens verksamheter. Det är allmänt känt att de som drabbas värst av arbetslöshet är personer som redan idag står långt ifrån arbetsmarknaden.

Vi har tidigare påpekat att den borgerliga majoriteten har kommit till ett dukat bord. Utvecklingen i Stockholm har varit exceptionellt stark i jämförelse med övriga Sverige och jämförbara regioner i världen. Den utvecklingen borde användas för att inkludera fler och bygga en stad för alla. Det förutsätter dock en vilja och förmåga att ta långsiktigt ansvar för stadens arbetsmarknadspolitik framför kortsiktiga skattesänkningar.

Av verksamhetsberättelsen framgår det tydligt att Jobbtorg Stockholm bedriver ett framgångsrikt arbete. Vi når tusen stockholmare som står långt ifrån arbetsmarknaden. Denna förtjänst tillhör dock förvaltningen mer än den styrande majoriteten. Desamma gäller för vuxenutbildning Stockholm som

möjliggjort för stockholmare att komma närmare arbetsmarknaden genom studier.

Vi kan dock nu konstatera att den ekonomiska oron i omvärlden och lågkonjunktur i samband med lägre ambitioner inom stadens arbetsmarknadspolitik har föranlett till att i princip varje månad under 2019, så var fler stockholmare beroende av ekonomiskt bistånd än föregående år 2018. Det som är slående är att detta gäller i stort för alla de prioriterade målgrupperna inom ekonomisk bistånd. Detta pga. av att man inom 2019 VP valde att möta generella utmaningar för arbetslöshetsciffrorna i Stockholm med ännu fler nedskärningar. Desamma gjorde man även inför 2020 VP. Där man t.ex. valde att skära ner inom verksamheterna för uppsökande arbete för unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) 20-29 år, sänka ambitionerna för antal feriearbetare samt skär ner på stödinsatser inom vuxenutbildning.

I förvaltningen tjänstutlåtande för VB 2019 kan vi även läsa att antal aspiranter som fått Stockholmsjobb har minskat – här missar man även att uppnå ett redan lågt satt mål.

Under år 2019 var 17 procent av Stockholmsjobben finansierade genom extratjänster. År 2018 slutade Arbetsförmedlingen tillämpa lönesubventionen extratjänster. I detta fall borde de blågröna lagt fram någon form av plan eller strategi under 2019 för att lösa finansieringen som sakades för Stockholmsjobben. För VP 2019 gick de blågröna även fram med besparingar på handledningstjänster som var kopplade till Stockholmsjobben. Vilket förvaltningen i VB för 2019 pekar på som en orsak för att man inte kunnat nå de uppsatta målen med Stockholmsjobben. Vi ser inte heller hur effektiviseringar av arbetsmarknadsnämndens verksamheter bidragit till att kvalitén inom de insatserna för att möta arbetslösa i den här staden ska ha ökat.

Under föregående mandatperiod förstärktes det uppsökande arbetet för att nå personer som stod långt ifrån arbetsmarknaden – detta på ett generellt plan men även utifrån en strategi med riktade satsningar till en del specifika målgrupper. En av de insatser som lanserades var de så kallade stadsdelsmammorna som varit en viktig väg för att nå utrikesfödda kvinnor som stod långt från arbetsmarknaden. Desamma gällde för våra satsningar på UVAS och det framgångsrika arbetet med 90-dagarsgaranti. Vi ser med stor oro att den goda måluppfyllelsen som funnits under fler år nu riskerar att fallera på flera områden under de kommande åren, nu

när ambitionerna ytterligare har sänkts för Stockholmjobben, vuxenutbildningen och jobbtorgen.

Vi noterar också att över 60 procent av de jobb som uppkommit till följd av partnerskap har gått till män, samt att ökningen i andelen Stockholmsjobb framför allt har gynnat män. I nämnden har förvaltningen tidigare i ett svar på en skrivelse från oppositionen konstaterat att förändringar i arbetsplatsträning har drabbat kvinnor i högre grad än män. Vi menar därför att det är viktigt att majoriteten framgent uppmärksammar jämställdhetseffekterna av den förda politiken.

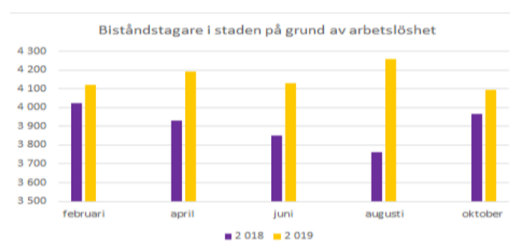
Vi har valt en annan väg än de blågröna. Vi inom oppositionen satsar betydligt mer i våra förslag till budget för arbetsmarknadsnämnden. Arbetet ska intensifieras för att nå de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden och tydliga mål sätts upp. Färre familjer ska vara i behov av ekonomiskt bistånd och ungdomsarbetslöshet ska minska.

Ersättaryttrande

Ersättaren Maria Jansson (Fi) lämnade följande ersättaryttrande.

Det är glädjande att förvaltningens lyckas nå en god måluppfyllelse. Detta trots att de blågröna gått fram med stora besparingar för stadens budget för 2019 på arbetsmarkandsförvaltningens verksamheter. Det är allmänt känt att de som drabbas värst av arbetslöshet är personer som redan idag står långt ifrån arbetsmarknaden.

Vi har tidigare påpekat att den borgerliga majoriteten har kommit till ett dukat bord. Utvecklingen i Stockholm har varit exceptionellt stark i jämförelse med övriga Sverige och jämförbara regioner i världen. Den utvecklingen borde användas för att inkludera fler och bygga en stad för alla. Det förutsätter dock en vilja och förmåga att ta långsiktigt ansvar för stadens arbetsmarknadspolitik framför kortsiktiga skattesänkningar.

Målgrupp	Kvinnor		Män		Totalsumma	
	jan-dec 2019	jan-dec 2018	jan-dec 2019	jan-dec 2018	jan-dec 2019	jan-dec 2018
Forsöringsstöd	1 948	1 940	2 256	2 070	4 204	4 010
KAA 16-19 år	418	323	605	467	1 023	790
Ingång 20-29 år	384	339	654	653	1 037	1 012
Stockholmsjobb	444	596	436	473	880	1 039
Övriga målgrupper	718	948	683	839	1 402	1 787
Totalt	3 912	4 136	4 634	4 502	8 546	8 638
Totalt unika	3 202	3 184	3 762	3 548	6 964	6 732

Av verksamhetsberättelsen framgår det tydligt att Jobbtorg Stockholm bedriver ett framgångsrikt arbete. Vi når tusen stockholmare som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Denna förtjänst tillhör dock förvaltningen mer än den styrande majoriteten. Desamma gäller för vuxenutbildning Stockholm som möjliggjort för stockholmare att komma närmare arbetsmarknaden genom studier.

Vi kan dock nu konstatera att den ekonomiska oron i omvärlden och lågkonjunktur i samband med lägre ambitioner inom stadens arbetsmarknadspolitik har föranlett till att i princip varje månad under 2019, så var fler stockholmare beroende av ekonomiskt bistånd än föregående år 2018. Det som är slående är att detta gäller i stort för alla de prioriterade målgrupperna inom ekonomisk bistånd. Detta pga. av att man inom 2019 VP valde att möta generella utmaningar för arbetslöshetsciffrorna i Stockholm med ännu fler nedskärningar. Desamma gjorde man även inför 2020 VP. Där man t.ex. valde att skära ner inom verksamheterna för uppsökande arbete för unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) 20-29 år, sänka ambitionerna för antal feriearbetare samt skär ner på stödinsatser inom vuxenutbildning.

I förvaltningen tjänstutlåtande för VB 2019 kan vi även läsa att antal aspiranter som fått Stockholmsjobb har minskat – här missar man även att uppnå ett redan lågt satt mål.

Under år 2019 var 17 procent av Stockholmsjobben finansierade genom extratjänster. År 2018 slutade Arbetsförmedlingen tillämpa lönesubventionen extratjänster. I detta fall borde de blågröna lagt fram någon form av plan eller strategi under 2019 för att lösa finansieringen som sakades för Stockholmsjobben. För VP 2019 gick de blågröna även fram med besparingar på handledningstjänster som var kopplade till Stockholmsjobben. Vilket förvaltningen i VB för 2019 pekar på som en orsak för att man inte kunnat nå de uppsatta målen med Stockholmsjobben. Vi ser inte heller hur effektiviseringar av arbetsmarknadsnämndens verksamheter bidragit till att kvalitén inom de insatserna för att möta arbetslösa i den här staden ska ha ökat.

Under föregående mandatperiod förstärktes det uppsökande arbetet för att nå personer som stod långt ifrån arbetsmarknaden – detta på ett generellt plan men även utifrån en strategi med riktade satsningar till en del specifika målgrupper. En av de insatser som lanserades var de så kallade stadsdelsmammorna som varit en viktig

väg för att nå utrikesfödda kvinnor som stod långt från arbetsmarknaden. Desamma gällde för våra satsningar på UVAS och det framgångsrika arbetet med 90-dagarsgaranti. Vi ser med stor oro att den goda måluppfyllelsen som funnits under fler år nu riskerar att fallera på flera områden under de kommande åren, nu när ambitionerna ytterligare har sänkts för Stockholmjobben, vuxenutbildningen och jobbtorgen.

Vi noterar också att över 60 procent av de jobb som uppkommit till följd av partnerskap har gått till män, samt att ökningen i andelen Stockholmsjobb framför allt har gynnat män. I nämnden har förvaltningen tidigare i ett svar på en skrivelse från oppositionen konstaterat att förändringar i arbetsplatsträning har drabbat kvinnor i högre grad än män. Vi menar därför att det är viktigt att majoriteten framgent uppmärksammar jämställdhetseffekterna av den förda politiken.

Vi har valt en annan väg än de blågröna. Vi inom oppositionen satsar betydligt mer i våra förslag till budget för arbetsmarknadsnämnden. Arbetet ska intensifieras för att nå de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden och tydliga mål sätts upp. Färre familjer ska vara i behov av ekonomiskt bistånd och ungdomsarbetslöshet ska minska.

§ 12

Anmälan enligt Lex Sarah i egen regi inom Jobbtorg Stockholm

AMN 2019-0710-1.3

AMN 2019-0712-1.3

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att godkänna anmälan.

§ 13**Anmälningssärenden**

Arbetsmarknadsnämnden lägger följande ärenden till handlingarna:

- a) Arbetsmarknadsnämndens protokoll från den 17 december 2019, justerat den 19 december 2019.
- b) Protokoll från möte med rådet för funktionshinderfrågor den 5 februari 2020, justeras den 11 mars 2020.
- c) Beslut fattade av tjänsteman enligt delegation inom området ekonomi/upphandling med dnr AMN 2019-0772, AMN 2019-0771, AMN 2019-0478, AMN 2019-0521, AMN 2019-0566, AMN 2019-0775, AMN 2019-0777, AMN 2019-0708, AMN 2018-0528, AMN 2019-0521, AMN 2019-0702, AMN 2020-0060, AMN 2019-0785, AMN 2019-0585, AMN 2020-0096, inom området personal med dnr AMN 2020-0047, AMN 2020-0053, AMN 2020-0083, inom området Vuxenutbildning med dnr AMN 2019-0368, AMN 2019-0694, AMN 2019-0518, AMN 2019-0795, AMN 2020-0063, samt inom området allmänna ärenden med dnr AMN 2020-0064, AMN 2019-0753, AMN 2018-0510, AMN 2019-0307, AMN 2019-0539, AMN 2019-0721, AMN 2020-0055, AMN 2019-0419, AMN 2015-0113, AMN 2015-0200, AMN 2015-0201, AMN 2019-0710, AMN 2019-0712, AMN 2019-0746.
- d) Inkomna och upprättade ärenden samt handlingar till och med den 30 januari 2020.
- e) Protokoll från förvaltningsgruppens möte den 6 februari 2020 justerat den 7 februari 2020.

§ 14**Nämndens frågor**

Inga frågor från nämnden anmäldes.

§ 15**Förvaltningsinformation**

Ingen ytterligare information från förvaltningen föredrogs.
